

W 2017 roku, podczas realizacji projektu Zamki Ziemi Chełmińskiej, badania nieinwazyjne oraz LIDAR potwierdziły informacje znajdujące się w średniowiecznej kronice Piotra z Dusburga. Wspominał on w niej o najstarszym mieście krzyżackim założonym w Chełmnie. W niewielkiej wiosce Starogród zarejestrowano wyraźne anomalie geomagnetyczne, reprezentujące relikty konstrukcji ukrytych pod powierzchnią ziemi.

Celem projektu jest zbudowanie wiedzy na temat najstarszego miasta lokacyjnego rycerzy zakonu krzyżackiego – Chełmna, będącego fenomenem – rzadkim i niezwykle źródłem poznania mieszkańców, warunków życia, kultury materialnej, oraz procesów kulturowych, zainicjowanych w latach 30. XIII stulecia, powstaniem miast lokowanych na prawie chełmińskim. Datą otwierającą zakres chronologiczny projektu jest moment lokacji miasta w 1232 r., a datą zamykającą - jego zniszczenie w 1244 r.

Prace wykopaliskowe przeprowadzono dwukrotnie w 2018 i 2022 roku potwierdziły, że jest to zaginione, najstarsze krzyżackie miasto. Unikatowe stanowisko składa się z zachowanego, pierwotnego układu przestrzennego miasta, rozplanowanego w XIII wieku, reliktyw zabudowy oraz zabytków ruchomych pozostałych po najeździe na miasto księcia pomorskiego Świętopełka, kiedy zostało ono spalone.

Jest to więc doskonałe miejsce dla studiów nad intensywnością, charakterystyką i profilem zmian kulturowych zachodzących w latach 30-tych XIII wieku w lokalnych społecznościach, w związku z przybyciem nowych osadników i rozwoju procesów urbanizacyjnych, nieznanych wcześniej na tym obszarze, w takim zakresie. Badania pozwolą na uzyskanie zupełnie nowych i niedostępnych wcześniej informacji w tym zakresie.

W ramach projektu prowadzone będą szczegółowe studia nad: kulturą materialną osadników, charakterem zabudowy mieszkalnej i gospodarczej; biologią oraz cechami populacji zwierząt hodowlanych i dzikich, rolą i znaczeniem procesów miastotwórczych w pierwszej połowie XIII wieku. W projekcie szczegółowym analizom poddane zostaną zabytki ruchome i nieruchome (relikty chat, budynki gospodarcze, jamy zasobowe), dane historyczne, dane z badań nieinwazyjnych, próbki osadów z wierceń geologicznych do badań sedymentologicznych i geochemicznych (zawartość fosforu), dane archeozoologiczne, genetyczne, dane kontekstowe: kontekst archeologiczny (miasto: domy mieszkalne, spichlerze, inne urządzenia gospodarcze), chronologia (kontekst stratygraficzny, datowania radiowęglowe).

Podstawowym narzędziem badawczym będą: metody nieinwazyjne; metody archeologiczne, geoarcheologiczne; metody archeozoologiczne; metody geograficzne; analizy genetyczne.